

Příprava na 1. konzultaci YOvk01 Základy práva pro pedagogy MŠ

Úvod do práva. Základní pojmy z teorie práva. Právo a morálka. Prameny práva. Právní řád ČR. Právo soukromé a veřejné – základní charakteristika právních odvětví. Řešení sporů v právu. Soustava soudů. Charakteristika právnických povolání.

Kontrolní teoretické otázky k 1. konzultaci

1. Vymezte svými slovy pojmy právo, spravedlnost a morálka.
2. Zkuste charakterizovat vztah mezi právem a morálkou.
3. Jaký je rozdíl mezi právní normou a jinými normami, například morálními či náboženskými?
4. Uveďte z každodenního života dva příklady zákazu, příkazu a dovolení.
5. Co rozumíte pod pojmem subjektivní a objektivní právo?
6. Charakterizujte hmotné a procesní právo. Pro každou kategorii uveďte dva příklady zákonů, které obsahují typicky hmotněprávní normy a které obsahují typicky procesní normy.
7. Vymezte znaky a popište rozdíl mezi soukromým a veřejným právem.
8. Vyjmenujte právní odvětví, která řadíme do soukromého práva. Stručně tato odvětví charakterizujte (co řeší, co je jejich podstata).
9. Vyjmenujte právní odvětví, která řadíme do veřejného práva. Stručně tato odvětví charakterizujte (co řeší, co je jejich podstata).
10. Co rozumíte pod pojmem právní norma?
11. Vysvětlete rozdíl mezi kogentní a dispozitivní právní normou. Pro která odvětví jsou typické dispozitivní normy a pro která kogentní normy?
12. Odlište od sebe pojmy platnost a účinnost normy. Proč obvykle nejsou tyto okamžiky shodné?
13. Co rozumíte pod pojmem materiální pramen práva? Uveďte příklady z každodenního života, které před 100 lety byly nepředstavitelné (a tudíž nebylo potřeba je regulovat) a nyní jsou součástí běžného života (a tudíž je potřeba je regulovat).
14. Co rozumíte pod pojmem formální prameny práva? Vyjmenujte je.
15. Co to je právní řád ČR (systém práva, soustava pramenů ČR)?
16. Jaký význam má právní síla pro hierarchii pramenů?
17. Vysvětlete podstatu zákonného opatření. Kdo vydává zákonná opatření?
18. Vyjmenujte podzákonné právní předpisy.
19. Co to je nález Ústavního soudu a co může stanovit?
20. Kde jsou zveřejňovány vnitrostátní právní akty a kde mezinárodní smlouvy?
21. Vysvětlete pojem soudní moc a soud.
22. Jaké druhy soudnictví znáte? Vymezte stručně jejich pravomoc.
23. Vysvětlete pojmy pravomoc a příslušnost soudu (věcná, místní, funkční).
24. Co to je článek soudní soustavy? Kolik článků má naše soudní soustava?
25. Co to je instance (stupeň)? Co znamená jednoinstančnost a dvouinstančnost řízení? V ČR je řízení jednoinstanční, nebo dvouinstanční? (pozor, docela chyták tato otázka)
26. Jak se nazývá okresní soud v městě Brně? A jak se nazývají okresní soudy v městě Praze?
27. Co to je odvolání a co dovolání? Znáte i jiné mimořádné opravné prostředky?
28. Vysvětlete pojmy soudce, samosoudce, senát, kolegium, přisedící.
29. Kde sídlí Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, Ústavní soud? A kde jsou vrchní soudy?
30. Vysvětlete pojmy žaloba, obžaloba, rozsudek a usnesení.
31. Stručně charakterizujte hlavní náplň činnosti soudce, advokáta, státního zástupce, notáře, soudního exekutora, insolvenčního správce, rozhodce, ombudsmana.

Praktické příklady

Příklad 1

Jedná se o normu, která něco **zakazuje**, **přikazuje**, nebo **dovoluje**? Všechny **normy pochází z právních předpisů vztahující se k mateřským školám a pedagogům**.

- a) „Zápis k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku se koná v období od 2. května do 16. května.“ (§ 34 odst. 2 školského zákona)
- b) „Dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku.“ (§ 34 odst. 7 školského zákona)
- c) „Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.“ (§ 34 odst. 9 školského zákona)
- d) „Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte.“ (§ 34a odst. 2 školského zákona)
- e) „Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte; zákonný zástupce je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy.“ (§ 34a odst. 4 školského zákona)
- f) „Stravovací služby nad rámec § 4 (dále jen "jiné stravovací služby") poskytované strážníkům musí odpovídat zásadám zdravé výživy a prodávaný sortiment nesmí obsahovat alkoholické nápoje a tabákové výrobky.“ (§ 3 odst. 6 vyhlášky o školním stravování)
- g) „Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.“ (§ 24 zákona o pedagogických pracovnících)
- h) „Ve školách a školských zařízeních není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace.“ (§ 32 školského zákona)
- i) „Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky, ...“ (§ 22a zákona o pedagogických pracovnících)
- j) „Mateřská škola může organizovat zotavovací pobyty dětí ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušování vzdělávání, školní výlety a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.“ (§1a odst. 3 vyhlášky o předškolním vzdělávání)

Příklad 2

Jedná se o normu **hmotněprávní**, nebo **procesněprávní**?

- a) „Učitel mateřské školy získává odbornou kvalifikaci: a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy, ...“ (§ 6 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících)
- b) „Dítě v mateřské škole má právo denně odebrat: a) oběd, jedno předcházející a jedno navazující doplňkové jídlo, je-li vzděláváno ve třídě s celodenním provozem, ...“ (§ 4 odst. 1 vyhlášky o školním stravování)
- c) „Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny.“ (§ 123 občanského soudního řádu)
- d) „Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.“ (§ 15 trestního zákoníku)
- e) „Řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu.“ (§ 32 soudního řádu správního)
- f) „Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti.“ (§ 6 daňového řádu)
- g) „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako zákonný zástupce (...) nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2.“ (§ 182a odst. 1 školského zákona)

Příklad 3

Uvedte, zda následující situace byste zařadili do soukromého či veřejného práva a následně se zamyslete, pod které právní odvětví spadají tyto případy. Na výběr máte právo **občanské**, **obchodní**, **rodinné**, **dědické**, **pracovní**, **ústavní**, **trestní**, **správní**, **finanční**, **právo životního prostředí**, **mezinárodní právo veřejné** a **mezinárodní právo soukromé**.

- a) paní Kávová si koupila cestou do práce kávu v Kofi Kofi

- b) pan X ukradl na ulici zaparkované auto panu Y
- c) Kristýna a Pavel spolu uzavřeli manželství na zámku v Buchlovicích
- d) paní Dana uvedla do daňového přiznání nesprávně své příjmy
- e) Adamovi umřel tatínek, přičemž Adam bude dědit jeho majetek
- f) Kamil v afektu zavraždil svou přítelkyni
- g) studentka Katka si chce přivydělat jako prodavačka v obchodě a uzavře dohodu o pracovní činnosti
- h) pan Zelený dostane pokutu od policie za jízdu na červenou
- i) spor o to, zda prezident republiky může vykonávat svůj úřad ze zdravotních důvodů
- j) společnost s ručením omezením si zakoupila dřevo pro výstavbu dřevěných saun od jiné podnikající společnosti
- k) pan Novák neměl nasazený respirátor v městské hromadné dopravě a odmítl si ji nasadit i přes výzvy policisty
- l) adopce dítěte manželským párem, který nemůže mít své děti
- m) zpěvačka Helena Vondráčková byla pomluvena v novinách a žádá omluvu
- n) stížnost proti rozhodnutí soudu, že občanovi bylo odepřeno volební právo a současně bylo během soudního řízení porušeno jeho právo na spravedlivý proces
- o) paní si stěžuje, že keře a stromy ze zahrady její souseda přesahují na její zahrádku
- p) spor o to, zda v lese v národním parku může probíhat cyklistický závod
- q) student nezaplatil vyměřený poplatek za prodloužení studia na vysoké škole
- r) stavební povolení k výstavbě nového rodinného domu
- s) uzavření mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Kongem
- t) student Petr si zakoupil nové boty na své dovolené ve Španělsku od španělského obchodníka
- u) porušení hospodářské soutěže – kartelová dohoda mezi společnostmi podnikající v prodeji benzínu a pohonných hmot
- v) založení akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezením
- w) chovatel psů, který týral psy
- x) českého lyžaře v rakouských Alpách srazí německý lyžař
- y) pan Trouba reklamuje mikrovlnku, kterou zakoupil v obchodě, přičemž po třech dnech užívání mikrovlnka nefunguje
- z) placení cel

Příklad 4

Zadání je stejné jako příklad 3. Jen se týká situací, které mohou nastat v mateřských školách.

- a) ředitel mateřské školy rozhodl o přednostním přijetí tříletého žáka, který neměl trvalý pobyt v příslušném školském obvodě před přijetím čtyřletého žáka s trvalým pobytem v takovém obvodě
- b) učitel uzavře smlouvu s provozovatelem autobusu, který zajistí přepravu žáků na školní výlet
- c) učitel nechá žáky bez dozoru na zahradě mateřské školy si hrát na pískovišti, přičemž jeden žák nešťastně spadne na hlavu a utrpí těžká zranění
- d) učitel mateřské školy nedostal plat za nařízené přesčasy ředitelem školy
- e) učitel jednoho žáka zjistí, že rodiče soustavně zanedbávají povinnou výživu tohoto žáka
- f) učitel v kanceláři nešťastnou náhodou rozbije mobil svého kolegy, který následně požaduje nový mobil jako náhradu škody
- g) ředitel stanovil, že z důvodu nemocného učitele se učitel na školním výletě bude starat o 30 dětí (přitom limity jsou 20, ve výjimečných případech 28).

Příklad 5

Uveďte, která norma je **dispozitivní** a která **kogentní**.

- a) „Školní rok začíná 1. září a končí 31. srpna následujícího kalendářního roku.“ (§ 24/1 školského zákona)
- b) „Ředitel školy nebo ředitel zařízení sociálních služeb může nařídit pedagogickému pracovníkovi konání přímé pedagogické činnosti nad jemu stanovený rozsah nejvýše v rozsahu 4 hodin týdně, další hodiny s ním může dohodnout.“ (§ 23/3 zákona o pedagogických pracovnících),

- c) „Výpověď z pracovního poměru musí být písemná, jinak se k ní nepřihlíží.“ (§ 50/1 zákoníku práce)
- d) „Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.“ (§ 25 trestního zákoníku)
- e) „Jde-li o výkon jiné práce než podle odstavce 2, vykonává pedagogický pracovník sjednanou práci v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje, a na místě, které si sám určí. Náklady, které pedagogickému pracovníkovi vzniknou výlučně v souvislosti s výkonem práce na jiném místě než na pracovišti zaměstnavatele podle věty první, se nepovažují za náklady vzniklé v souvislosti s výkonem závislé práce, a není-li dohodnuto jinak, hradí je pedagogický pracovník.“ (§ 22a/3 zákona o pedagogických pracovnících – zabývej se jen větou druhou).

Příklad 6

Porovnejte **účinnost** následujících právních norem. Zamyslete se, jaký význam má rozdílné/shodné datum platnosti a účinnosti.

- a) Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014. (občanský zákoník)
  - o Platnost: 22.3.2012
  - o Účinnost: 1.1.2014
- b) Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení. (pandemický zákon)
  - o Platnost: 26.2.2022
  - o Účinnost: 27.2.2022
- c) Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005, s výjimkou..... (školský zákon)
  - o Platnost: 10.11.2004
  - o Účinnost: 1.1.2005
- d) Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení. (vyhláška o předškolním vzdělávání)
  - o Platnost: 11.1.2005
  - o Účinnost: 11.1.2005

Příklad 7

Vyberte, jaký právní předpis má či měl z uvedené dvojice **vyšší právní sílu**:

- a) zákon o pedagogických pracovnících – Ústava ČR
- b) školský zákon – vyhláška o předškolním vzdělávání
- c) nařízení vlády o minimální mzdě – zákoník práce
- d) obecně závazná vyhláška obce o stanovení koeficientu pro výpočet daně z nemovitých věcí – zákonné opatření o dani z nabytí nemovitých věcí
- e) vyhláška (ministerstva životního prostředí) o podrobnostech nakládání s odpady – obecně závazná vyhláška obce o stanovení obecního systému odpadového

Příklad 8

Vraťte se zpět k příkladům 3 a 4 a rozhodněte, který **soud je pravomocný** k řešení tam uvedených sporů a situací – **civilní, trestní, správní, nebo ústavní?**